

יביע אומר - הר גילה

פרשת וירא | גליון 271
 יד' חשון תשפ"א
 להפצת העלון / הארות / הקדשות
 יעקב- 0528445949

זמני היום אופק ירושלים
 כניסת שבת | מוצ"ש | מוצ"ש ר"ת
 17:44 | 18:34 | 19:12

העלון מוקדש לפרשות והצלחת הגאון הגדול הר' בן ציון מוצפי בן מובה שליט"א | אסתר בת ראושנה | עמית בת תקוה | שיראל בת אור לרפואת- דניאל בן גול, דוד יהונתן דניאל בן מובה הי"ו | לע"ז- שרית אפרת בת רות. משה בן שמחה. משה בן מרים. שמחה בת רואשנה זיווג הנן-חומר בן מולי. ורד פרחיה בת בתיה. שיר בת אסתר. רות בת רבקה | להצלחת- מתפללי בית כנסת "יביע אומר" הר גילה.

מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
 ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

הכנות לשבת חלק א: א נאמר בתורה בפרשת המן, "והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו", ההכנה באה מיד אחר ההבאה, שהיתה בבוקר, שנאמר "וילקטו אותו בבוקר בבוקר", ללמדך שיש להזדרז להכין צרכי שבת, שהיא מצוה מאוד חשובה, וכן אמרו רבותינו לעולם ישכים אדם להכנת צרכי שבת. ומצות עונג שבת היא מצוה מן התורה ומצוה חשובה היא מאוד. וי"א שיש גם מצות שמחה בשבת, ממה שנאמר "וביום שמחתכם" - אלו השבתות. (חזון עובדיה שבת ח"א עמוד א', וחזו"ע יר"ט עמ' צ"ב).

ב כל מה שקונה ומכין לכבוד שבת, יזכיר בפה מלא שהוא "לכבוד השבת". (שם עמוד א').

ג לכתחילה כשאפשר צריכים להזהר לקנות ולהכין כל צרכי השבת ביום השישי, ולא ביום חמישי, ואפ' לא בליל שישי. ומיהו דבר הצריך הכנה רבה כגון בשר שצריך למולחו ולהכשירו וכדו', יש לקנותו ביום חמישי כדי להכינו, והבישול יהיה בערב שבת, וה"ה דבר שלא ימצאנו כל כך ביום השישי. (שם עמוד א').

ד אמרו חז"ל (ביצה ט"ז:) שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, כיצד, מצא בהמה נאה אומר הרי זו לכבוד שבת, למחר מצא אחרת נאה הימנה, שוחט את הראשונה ואוכל, ומניח לשבת את השניה, אבל הלל הזקן מידה אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים [והיה בוטח בה' שתזדמן לו בהמה נאה לשבת]. שנאמר "ברוך ה' יום יום". וי"א שהלכה כבית הלל. וי"א שעדיף לנהוג כבית שמאי. וי"א שהרוצה יוכל לנהוג כבית שמאי, וי"א שבענין מאכל ומשקה שמצויים תמיד הלכה כבית הלל, ובחפצים וכלים נאים שאינם מצויים תמיד, לא מצאנו שנחלקו בזה ב"ש וב"ה, ולכן י"ל הלכה כשמאי הזקן בהם. (שם עמוד ב').

ה צריך אדם להזדרז כמיטב יכולתו לכבד את השבת אפ' בדבר מועט, כי אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין ליבו לשמים, ואמרו חז"ל כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה עד ראש השנה, חוץ מהוצאת שבתות וימים טובים וראשי חודשים, והוצאת בניו לתלמוד תורה. (ע' ה.).

ו אמרו חז"ל (ביצה ט"ו:) אמר להם הקב"ה לישראל, בני לוו עלי וקדשו קידוש היום, והאמינו בי, ואני פורע. ולכן כל הלווה לצורך השבת באופן שיש לו משכונות שיוכל לשלם ולפרוע חובו אח"כ, רק שאין לו מעות במזומנים, הקב"ה פורע לו, ואם אין לו אפ' משכון וכדו', אין לו לסמוך על הנס, כי צריך שידע ידיעה ודאית שיכול אח"כ לשלם הקפותיו שלא יבא לידי "לוה רשע ולא ישלם" ח"ו, וכן לא יאמר אדם אקנה מעדני שבת, ויודע שסופו לריב ולהתקוטט עם אשתו או הוריו וכדו', על זה נאמר "טוב פת חרבה ושלוה בה". (שם ועמ' כ'). **המשך בעמוד אחרון.**

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את

הרב איתי בן אהרון שליט"א

המתארח עימנו בשבת - להלן זמני תפילות ושעורי התורה

יום שבת

07:45 שחרית ודרשה הרב

15:30 תהילים לילדים

16:00 שעור תורה עם הרב

בבית הכנסת 'יביע אומר'

17:00 מנחה

סעודה שלישיית בבית הכנסת

18:25 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו

יום שישי

17:24 שיר השירים

17:44 מנחה

קבלת שבת ודרשת הרב

ערבית

21:00 שעור תורה עם הרב

בבית כנסת 'יביע אומר'

אלפית נשים שתתחננה

שבת שלום ומבורך

טעמו וראו כי טוב ה'

כל יום בבית הכנסת שחרית בשעה 06:00

מנחה - 20 דק' לפני שקיעה שעור תורה ותפילת ערבית

שעור תורה יומי:

יום א' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך

יום ב' - הרב אהרון קצין שליט"א - עין יעקב

יום ג' - הרב ניתאי כדורי שליט"א - מוסר

יום ד' - הרב גדעון מזרחי שליט"א - הלכה שולחן ערוך

יום ה' - הרב אהוד דהאן שליט"א - פרשת שבוע

עזר תורה לנשים בימי פני השעה 20:45

'והוא יושב פתח האהל כתום היום'

הנה בפרשה, התורה מביאה לנו את צדקותו של אברהם אבינו והתלהטותו הגדולה אחר מצות הכנסת אורחים, עד שגם ביום השלישי למיתו בהיותו חלוש וכאוב, יושב לו בפתח האהל ומצפה לאורחים.

והקב"ה רואה את חולשת אברהם ומוציא חמה מנרתיקה באותו יום כדי שלא להטריחו באורחים, אך אברהם איבנו לא רק שלא שש על המציאה בראותו את הסביבה ריקה מאדם, אלא אף הצטער צער רב ביותר. כי אברהם לא חיפש תירוץ וסיבות איך להתחמק מהמצוה, אלא להיפך הרגיש את המצוה כחיות לנשמה וכחלק מחייו, ולכן אף ביום השלישי למיתו ישב בפתח האהל וציפה לאורחים.

זהו מה שמדגישה התורה **"והוא יושב פתח האהל כתום היום"** - ביום זה שהוא השלישי למיתו, בשרב הנורא של המדבר ללא מזגן או מאוורר כל שהוא... יושב לו אברהם בשמש הקופחת ומחכה לאורחים!

את המשך המעשה כולנו יודעים איך מסר נפשו למען שלושת אורחיו ושחט להם שלושה פרים להאכילן לשון בחרדל וכו', והכל היה בריצה ובמהירות כמי שלא קיים מעולם מצוה יקרה זו, וכביכול היא לו הפעם הראשונה.

ובהמשך הפרשה מובא את ההיפך הגמור מאברהם- הם אנשי סדום הידועים ברשעותם שהיו עשירים גדולים ובעלי רכוש אך כל חייהם נסובו סביב עצמם בלבד, ואחד מעקרונותיה של אותה מדינה היה שאסור להכניס אורחים, ולרמס ברגל בוטה כל גילוי של רחמים ונתינה למי שאין לו, וכפי המתואר במדרש אם חלילה היה נכנס איזה אורח שם ללון, ספק אם היה נשאר חי עד הבוקר...

משום כך גזר ה' עליהם שימחו מעל פני האדמה בלי שישאר מהם שום זכר, כי אימצו לעצמם דרך שפילה ונבית המנגדת לגמרי את רצון ה' בתכלית הבריאה בכלל והנבראים בפרט, שהוא **"עולם חסד יבנה"**, ורצון ה' הוא שכל אדם ירגיש את השני ויסייע לו בכל מה שאפשר, עד שהרבה מן המצוות טובים סביב הנקודה שבין אדם לחבירו.

ואכן לאורך כל הדורות זכינו לראות את עם ישראל האוביו של מקום, הצועדים בדרך של אברהם אבינו, ועוסקים בכל מאודם להטיב ולעזור לזולתם, ומצד שני נזהרים מאוד מלפגוע חלילה בכבוד הזולת וכיוצא.

סיפור נפלא מסופר על **מון החפץ חיים זצ"ל** כיצד דאג לתת הרגשה טובה לאורחיו בלי שישומו לב עד כמה עלה לו הענין בטרחה מרובה, וממעשה זה נראה עד היכן מצות הכנסת אורחים.

ומעשה שהיה כך היה, תלמיד אחת הישיבות ברוסיה, **לייב** שמו, היה בדרכו לבית הוריו שבפולין, הוא תכנן לעלות על הרכבת המיועדת לצאת מהתחנה ביום חמישי בשעה אחת בצהריים, לנסיעה האורכת יום תמים. על פי חשבונו יוכל להגיע לעירו סטוצ'ין שעות אחדות לפני כניסת שבת. הרכבת אחרת מלבוא, והגיעה לתחנה רק ביום חמישי בערב. כשסוף סוף עלה לייב על

הרכבת, הבין שאפסו לו הסיכויים להגיע לסטוצ'ין לשבת, והוא יצטרך לשהות במהלך השבת במקום אחר.

הוא שאל את הסדרן מה הן התחנות שבהן תעמוד הרכבת, בתקווה שיזהה את אחת הערים כמקום שגרים שם יהודים אשר שם יוכל לרדת, ולשמחתו אמר לו הסדרן, שאחת התחנות בהמשך קרובה לראדן. לייב היה מאושר, ה"חפץ חיים" היה דודו הזקן, אחי סבו ובודאי יוכל לשבות בביתו.

כשעצרה הרכבת, אחז לייב בחפציו וירד, שאל כיצד להגיע לראדן, ועשה דרכו מהר ככל שיוכל, לבית אחי סבו.

כשהגיע לביתו כשעה לפני כניסת שבת, התקבל בחביבות על ידי הרבנית, שאמרה לו שמנהגו של ה"חפץ חיים" לעזוב מוקדם את הבית, וכבר יצא לבית הכנסת.

בנתיים הציעה לו שינוח מעט לפני שילך לבית הכנסת כיון שכמעט לא ישן בלילה הקודם, ולייב שמח על ההצעה ופנה לנוח במטה שהונחה עבורו. כשהתעורר, ראה כי ה"חפץ חיים" יושב ליד שולחן השבת ומעיין בספר.

כשראהו ה"חפץ חיים" כך את ידי על יד הנער בחמימות, והורה לו ליטול ידיים ולהתפלל קבלת שבת ומעריב, כדי שלאחר מכן ישבו לאכול יחדיו את סעודת השבת. כאשר סיים לייב את התפילה, קרא ה"חפץ חיים" לרבנית שתצטרף אליהם, קידש על היין, ושלתם אכלו את סעודת השבת יחדיו. אחרי הסעודה ביקש ה"חפץ חיים" את סליחתו, ופרש לחדרו לישון.

לייב נשכב שוב על המטה שישן עליה קודם, וניסה להירדם בשנית, אך ללא הצלחה. קם ונכנס למטבח, והנה שם לב לשעון קטן, הביט בו ולתדהמתו לא היה גבול, השעון הראה על ארבע לפנות בוקר. לייב לא ידע את נפשו ממבוכה, האם ישן שעות כה רבות? האם עיכב ה"חפץ חיים" בגללו את סעודת שבת עד שעה כה מאוחרת?

בבוקר שאל על כך את הרבנית, "אמש לאחר שסעדנו, לא יכולתי להירדם, נכנסתי למטבח וראיתי את השעון שהראה על ארבע בבוקר, האם השעון תקין? מתי בעצם סיימנו את הסעודה?"

"אספר לך מה קרה", אמרה הרבנית, "כשבעלי הגיע הביתה מבית הכנסת, היית שקוע בשינה עמוקה. וביקשתי להעירך כדי שתוכל לשמוע קידוש, אך ה"חפץ חיים" לא הניח לי, משום שאמר שודאי הנך מותש ממסעך הארוך. כשראה שעובר הזמן ואינך מתעורר, הורה לבנו אהרן ולי לקדש ולסעוד, בעוד הוא עצמו אינו מצטרף אלינו. הוא ישב ולמד והמתין לך עד שתתעורר. וכשהתעוררת בשעה שלוש לפנות בוקר ישב עמך החפץ חיים לאכול את סעודת שבת, וכאילו המתין לך דקות מספר... ואכן כשסיימנו את הסעודה היה זה ארבע לפנות בוקר!"

הנה כל זה נעשה בהצנע לכת, באופן שאלמלא אותו בחור היה שם לב לשעון, לא היה יודע את גודל החסד שעשה עמו ה"חפץ חיים"!

יתן ה' ונזכה ללכת בדרכי אבותינו לגמול חסד עם אחינו בשרינו עמך בית ישראל, בלב ונפש בשמחה ובמאור פנים, אמן!

הדיין הרב ברק כהן שליט"א, מח"ס שו"ת 'דברי ברק'

'לראות מה קורה מסביב'

אחד הסיפורים הידועים המובאים בתלמוד, הוא על אותו אדם שבא בפני הלל ובפיו בקשה: "גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת" (שבת לא.). וכוונת אותו אדם הייתה שהלל ייתן לו יסוד אחד, שיהווה בסיס לכל מצוות התורה. היסוד שהלל נתן לו הוא אהבת הזולת - מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך.

וכיצד מצוות אהבת הזולת משמשת בסיס לכל מצוות התורה? מהיכן למד זאת הלל הזקן? מאברהם אבינו!

התנהגותו והתנהלותו של אברהם אבינו מלמדת, שאהבת הזולת ומידת החסד מהווים שער ליהדות כולה. ולכן אברהם אבינו מוגדר כעמוד החסד וכפי שמספרת לנו הפרשה. אברהם לא היה רק עמוד החסד, הוא גם אבי האומה היהודית, הוא הראשון שהכיר בבורא עולם והפיץ את אמונתו. וכל כולו היה הסתכלות אל מעבר לעצמו, ראיית הזולת והתבוננות בבריאה ובעולם.

אברהם שם לב לאנשים שסביבו, וממילא גם לבריאה החיה שסביבו. זהו מחייב אותנו, צאצאיו של אבי האומה- התבוננות במה שמתרחש מחוץ לגבולות של עצמנו.

"וְאֶהְיֶה לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ, אֲנִי ה'" (ויקרא יט, יח). כשאדם אוהב את הזולת ומתרגל חשיבה ויצאה מחוץ לגבולות עצמו, הוא מסוגל יותר לחשוב על בוראו. אני משפיע טובה כמו בוראי משפיע טובה לעולם. זו כוונת הלל לאותו גר, שהיסוד של היהדות הוא לצאת מהאנוכיות, להתחיל לתרגל את זה על חבר - מה ששנוי עליך לא תעשה לחברך.

בהמשך הפרשה מסופר על לוט שמארח את המלאכים בביתו, ובסדום זו עבירה על החוק, כשהדבר התפרסם ואנשי העיר נסבו על הבית כדי התעלל באורחים הלא רצויים. המלאכים הכו את אנשי העיר בעיוורון - "וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת הֵכּוּ בַסַּנְגִּירִים" (בראשית יט, יא). מדוע דווקא בעיוורון?

אולי אפשר לומר כיוון שאנשי סדום בחרו להיות עיוורים לסביבתם, לא קיבלו אורחים בלשון המעטה ושורשם היה בניגוד גמור לאהבת הזולת, כלומר לא "ראו" אף אחד, לכן מידה כנגד מידה הוכו בסנוורים כי בעיניים שלהם לא ממש השתמשו.

באחד מבתי הכנסת העתיקים בירושלים, היה מנהג קבוע, שרב בית הכנסת נשא דברי חיזוק והתעוררות בפני עשרות המתפללים לפני תפילת נעילה ביום הכפורים, כדי לרגש ולעורר את הקהל לקראת סיומו של היום הקדוש. אחד המתפללים באותו בית כנסת היה הרב שמואל אהרון יודלביץ זצ"ל.

ביום הכיפורים הראשון לאחר פטירת רב בית הכנסת, ביקשו מהרב יודלביץ למלא את מקומו ושהוא ימסור את הדרשה המסורתית, אולם הרב סירב. לאחר יום הכיפורים שאלו אותו מדוע סירב, והוא ענה את התשובה הבאה: אין ספק שלעורר את הציבור לתשובה זוהי זכות עצומה, אולם בעזרת הנשים הייתה אשת הרב המנוח, ואין לי ספק, שאם הייתי ניגש לדבר היא הייתה מזילה דמעה מרוב געגוע וצער על כך שהשנה היא לא זוכה לשמוע את בעלה. חיזוק רוחני של כולנו לא יכול לבוא על חשבון דמעה אחת של אלמנה...

זו התבוננות!!! עלינו לגלות אמפטיה ורגישות לזולת, זוהי מורשת אבינו אברהם!

'וירא'

אין הכוונה ללכת ולחפש מעשה חסד גרנדיוזי . אפילו מעשה חסד קטן ויומיומי . למשל לסייע לילדים לחצות במעבר החציה בדרכם למוסדות הלימוד.

אפשר גם לעשות חסד בבית. בין אם לילדים . ובין לבני הזוג.

אפילו משהו קטן שיגרום להקלה על בן הזוג. דבר כזה נותן להתחיל את היום בהרגשה אחרת.

לוי הוא חבר יקר שחש מעט חסר חיות בתקופה האחרונה.

הוא סיפר לי כי הוא אמנם מתפלל ולומד ועושה את המוטל עליו , אך חסר חיים. כך גם ביחס למשפחתו. הוא מתפקד באופן טכני נהדר . אך חסר התלהבות פנימית.

אחר שיחה ארוכה ומעניינת החלטנו כי לוי יתחיל בניסוי של שבועיים.

בכל יום לוי ינסה להפתיע לכל הפחות את אחד מבני הבית ולשמח אותו.

הוסכם כי לוי יכתוב בכל יום את מי החליט להפתיע. מה עשה. ומה הייתה התגובה.

הראשונה הייתה כמובן אשתו. לוי החליט להגניב לתיקה שוקולד עם מכתב קטן המכיל מספר מילות הערכה.

בתחילה לוי התייחס לכך כאל משחק אתגרי. למצוא את הזמן בו יוכל לקנות את השוקולד בלי שאשתו תראה ואחר כך לכתוב את המכתב. וגם להגניב לתיק בצורה שלא תגלה זאת מיד.

התגובה הנלהבת של אשתו של לוי נתנה לו כוחות לנסיונות נוספים.

למחרת הוא החליט להניח יחד עם הכריך של בנו מכתב קטן בתיק. בו כתב כמה הוא אוהב אותו ומצפה שיצליח. בלימודיו.

הילד חזר בצהריים הבייתה עם אור בעיניים. וסיפר לכולם כי אבא כתב לו מכתב. כמובן שהדבר גרם לכך שגם שאר הילדים רצו מכתב.

יום אחר כך החליט להניח לכולם שוקולד קטן. וכך נוצר מצב בו כל יום המשפחה מחכה לראות איך הוא יפתיע אותם ואילו לוי עצמו מחפש איך להפתיע בלי שיחשדו.

אמנם היו ימים בהם לא הצליח להפתיע. אך הוא לא התייאש.

לוי החל לחוש חיות ושמחה שהשפיעה על כל תחומי החיים. כולל התפילה והלימוד.

וכאשר שב לספר לי זאת ולהראות לי את "יומן ההפתעות" אמר לי כי הוא יסכם לי במשפט אחד : "נתינה זו שמחה".

לייעוץ וסיוע ניתן להתקשר 0523898468.

חושן משפט- הרב יצחק פריי**משולחן בית הדין'**

שאלה: בבנינו של אדון מרגלית פתחו גן ילדים תורני. רעש הילדים, הפרעות מהמכונות החוסמות את החניה בכל בוקר וצהריים גורמים לאדון מרגלית אי נוחות רבה. כמו כן טוען אדון מרגלית כי ערך דירתו ירד . והוא מבקש מבית הדין להורות למנהלי הגן לפנותו.

בא כוחם של מנהלי הגן טוען כי אין בידי אדון מרגלית לטעון זאת כפי שמופיע במסכת בבא בתרא בדף כ כי אחד מבני מבוי שנהיה מלמד תינוקות אין בן מבוי אחר יכול למחות בו ולומר כי אינו יכול לישון מקול התינוקות.

עם מי הדין?

תשובה: יש לדון האם גן ילדים נקרא לימוד תורה עליו נאמר דין זה.

אמנם אם מחנכים לחינוך תורני לכאורה לא גרע מהנאמר בח"מ קנו, ג : "וכן יש לו ללמד תינוקות ישראל תורה בתוך ביתו ואין השכנים יכולים

למחות בידו ולומר אין אנו יכולים לישן מקול התינוקות של בית רבן והוא הדין לכל מיילי דמצווה שאינם יכולים למחות בידו".

אך בהתבוננות נוספת נראה כי יש כאן חילוק משמעותי בין אדם אשר מקיים לימוד בביתו. לבין אדם שהשכיר את דירתו לאחרים . ובאופן זה אין מנהלי הגן נחשבים כבני המבוי. וממילא הווי כזר וניתן למחות בידו.

כמו כן כבר כתב הלבוש (מובא בפתחי תשובה סק"ב שם) כי במידה וההפרעה אינה קלה כמו במקרה שלפנינו , יכולים למחות אפילו ביד בן מבוי .

ולמעשה כבר הכריע בזה בשו"ת שבט הלוי חלק ט סימן שא כי ההיתר היה רק בזמנם בהם היו גרים בבתי פרטיים . לא בימינו בהם מדובר בבתי משותפים.

לסיכום: על מנהלי הגן לפנות בהקדם את הגן מן הבנין המשותף.

פתרון לחידה משבוע שעבר:

1. "ויבוא הפליט ויגד לאברם". מיהו הפליט ומדוע נקרא כך? (עיין רש"י י"ד, ג) **תשובה-** הפליט = עוג מלך הבשן. נקרא כך בגלל שנפלט (ניצל) מהמבול.
2. אברם אומר ללוט: "כי אנשים אחים אנחנו" איזו קירבה יש ביניהם? **תשובה-** לוט הוא בן הרן אחיו של אברם.
3. מיהם: א. ברע ב. בלע? **תשובה-** א. ברע = מלך סדום ב. בלע = העיר צוער (י"ד, ב)
4. באיזה כינוי נקרא ים המלח? **תשובה-** עמק השידים.
5. שמי "חצצון תמר" (פרק יד פסוק ז). מי אני? **תשובה-** עין גדי. (רש"י)

חידה

1. מדוע היה צורך ב 3 מלאכים לאברהם ומה היתה שליחותם?
2. א. מה שם אשתו של לוט לפי המדרש? ב. מדוע נהפכה לנציב מלח? (רש"י)
3. ציין 3 סיבות לכך שאברהם נקרא עברי! (מדרש בראשית רבה)
4. "לך לך אל ארץ המוריה". ציין 2 משמעויות לשם מוריה? (רש"י)
5. "ויטע אברהם אשל בבאר שבע". ציין 3 פירושים למילה אשל. (עיין סוטה י .)

חברי הקהילה שואלים

אינו מזיק אלא אדרבה מועיל לגרון כשמתכוון לרפאות גרונו השמן עיקר ומברך בורא פרי העץ.

ומרן מופה"ד ביביע אומר (ח"ו סימן מ"ח אות ו') הביא מה שכתב לחדש הגר"ב טולאדנו בקיצורו, שהיום שנתחדש בדעת הרופאים ששתיית כף שמן זית בריא לגוף (מחמת שהוא שומן בריא ומועיל להרבה דברים כידוע) יש לברך עליו בורא פרי העץ, והעיר על דבריו שאין לחלק חילוקים כאלו מדעתינו ובפרט שהעלה זה להלכה בשו"ע ומתי נשתנו הטבעים, ושוב הניף ידו הטהורה בהליכות עולם פרשת פנחס, בדברי הבא"ח שכתב לברך על השמן בורא פרי העץ שוודאי כוונתו בששיתו על ידי אניגרון ולא בפנ"ע ואין להקשות מדברי הרופאים שאף אם מועיל לאחד מזיק לדבר אחר (ובאמת שגם בדעת הרופאים יש מח' בזה). וחזיתי בשו"ת דברי שלום (או"ח ח"ה בהנהגות) שיצא לחלק בין מעט שמועיל, להרבה שמזיק, ומה שלא מברכים על המעט הביא מדברי ההר צבי על ברכות שהוא מפני ששותה פחות משיעור ואף שמברכים על פחות משיעור להכס"מ הוא מפני שימלך לאכול יותר ובזה לא שייך כן שזה מזיקו והקשה מדברי תוס' והרא"ש, סוף דבר כתב לצאת ל"ח בברכה של דבר אחר וישתהו.

והאמת שיש לומר שאין כוונת הגמ' בנזק לגופו, שיגרום היזק מידי או עתידי לגוף, ואדרבה התורה אמרה "ויניקהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור" וכמבואר במדרש שנעשה נס לילדים במצרים והיה סלע שיוצא ממנו דבש ושמן ומניקן, והרמב"ם במאכלות הרעים לא הזכירו במאכלות הרעים ואף שיש לדחות, מ"מ יותר מסתבר לומר שההיזק הוא לחיך בשתייתו כלומר שאין לו בזה הנאה אלא להפך לא טוב לו בשתייתו, ולכן גם אם יקומו כל הרופאים כולם וידברו בשבח שתייתו ויאמרו שלא מזיק כלל לא השתנה דינא ואין לברך עליו כלל.

העולה מן האמור: אדם ששותה כף שמן לבריאותו בכל יום ע"פ עצת הרופאים, אין לו לברך עליו כלל, וכמו שכתב מרן מלכא בשו"ת יביע אומר הנזכר ובעוד מקומות, ואין סתירה בין דעת רופאי זמנינו לתלמוד ופשוט.

בדבר שאלת ידידינו היקר אוהב תורה ולומדיה ה"ה דוד אברס ה"ו בעניין אכילת שמן זית האם יש לחוש בשתייתו מחמת שחז"ל אמרו שהוא מזיק והאם מברכים עליו?

הנה אחד מז' מינים שהשתבחה בהם א"י הוא הזית, והוא הסמוך לארץ השני " ארץ זית שמן ודבש", וסתם שמן המוזכר במקרא הוא שמן הזית. והגמ' ברכות ל"ה ע"ב, גופא אמר רב יהודה אמר שמואל וכן אמר רבי יצחק בשם רבי יוחנן, שמן זית מברכים עליו בורא פרי העץ, ושואלת הגמ' איך מדובר? אם שותה אותו הרי זה מזיק לו, כפי ששינוי שהשותה שמן של תרומה משלם קרן (כמו כל מזיק) ואינו משלם את החומש, כיוון שלגבי חומש אכילה כתוב פרט למזיק, ואם אוכל אותו עם פת, הרי מברך על הפת ופוטור את השמן, אלא מדובר ששותה אותו בתוספת מי תרד כשהעיקר הוא השמן ואז מברך עליו בורא פרי העץ.

ונח' הראשונים: **לרש"י והריף ועוד** – השמן מזיק לגוף האדם ואין זה נחשב אכילה שנצריך אותו ברכה ולכן לא מברך כלל, **הרמב"ם** (פרק ח' הלכה ב') **כתב** – על השמן מברך בורא פרי העץ, ודווקא ששתהו עם מי שלקות שנהנה ממנו אבל שתהו לבדו מברך שהכל נהיה בדברו שהרי לא נהנה בטעם השמן' וכתב מרן בכס"מ שלדעת הרמב"ם מה שאמרה הגמ' שהשמן מזיק זה לעניין שלא נברך עליו העץ, אבל נברך עליו שהכל. ודקדק בשיעורי הגר"ש אלישיב, שהרמב"ם מבאר בגמ' אזוקי מזיק, לעניין הנאה כלומר שאין לו הנאה כלל בשתייתו ומה שכתבו לשון מזיק זה אגב שהזכירו כך לעניין תרומה. (וראה בברכת משה זעטורנסקי שביאר בטוטו"ד שגם לדעת הרמב"ם שותה סתם בלא שחושש בגרונו לא יברך כלל), בפרט שדרך הגמ' כשמדברת על דבר שמזיק לגוף באכילתו לומר שזה קשה לגוף ולא לשון מזיק, כמו בשעורים שקשה לקוקיאני (תולעים שבמעיים). **המאירי מביא פירוש מיוחד** – שההיזק שמוזכר בגמרא הוא לא לאדם, אלא היזק לשמן שהאדם ששותהו מפסידו כיוון שאינו נהנה ממנו.

ובשו"ע (סימן ר"ב ס"ד) פסק – שמן זית, אם שתהו כמות שהוא אינו מברך עליו כלל משום שהוא מזיק לו, ואם שתהו מעורב עם מי סלק שאז

המשך הלכות הכנות לשבת

(ג) כתב מרן החיד"א זיע"א שבערב שבת בעלות המנחה הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו ולמשרתיו, והסטרטא אחרא טורח מאוד לסכסך ולחרחר ריב, ולכן כל איש ירא ה' יכופ את יצרו וימנע מכל הקפדה וכעס ומחלוקת, ואדרבה יאר פניו לבקש שלום, ישמע חכם ויוסף לקח. (שם עמוד כ').

(ד) מצוה לטעום התבשילים בערב שבת, כדי לתקנם ולהכינם כראוי לכבוד שבת ויום טוב, וכל הטועם תבשילו בערב שבת מאריכין לו ימיו ושנותיו. [ולכתחילה טוב שהטועם יתכוין לאכילה ולהנות מן התבשיל, ויברך עליו. וד"ק. (וע"ע בחזו"ע תעניות עמוד קע"ה לענין טעימת תבשילים של בשר בע"ש חזון), וכיעו"ש]. (שם עמוד כ"א - כ"ג).

(טו) עזרא הסופר ובית דינו תיקנו שיהיו מכבסים הבגדים ביום חמישי בשבת, מפני כבוד השבת, כלומר [שאם מכבסים] שלא יכבסו בערב שבת אלא יקדימו לכבס ביום חמישי בשבת [או לפני כן], כדי שיהיו פנויים בע"ש רק לצרכי שבת, לכבוד שבת, ואם היה שום אונס ולא כיבסו בחמישי, מותרים לכבס בערב שבת, וכיום שיש מכונת כביסה חשמלית, מותר לתחילה לכבס אפ' בערב שבת במכונת כביסה. [ומ"מ הנכון להקדים, כדי שיהא יום ישישי כולו פנוי לצרכי שבת]. (שם עמ' כ"ג, כ"ד, והל"ע ח"ג עמוד נ"א).

(טז) מצוה להסתפר בערב שבת לכבוד שבת וי"ט, ואם הוא טרוד בע"ש יכול להסתפר ביום חמישי או בליל שישי. [גם על פי הסוד]. (שם עמוד כ"ד).

(יז) מצוה לרחוץ כל גופו ולחוף ראשו במים חמים בערב שבת לכבוד שבת, ואם א"א לו, ירחץ פניו ידיו ורגליו. וכן טוב לגזור הציפורנים בערב שבת, [ורבנו האר"י ז"ל זיע"א היה נוטל בערב שבת ציפורני ידיו ורגליו]. (שם עמוד כ"ה).

(ז) מותר ללוות ברבית דרבנן לצורך מצות עונג שבת לסעודת שבת וי"ט, [כגון סאה בסאה, או קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד], שבמקום מצוה לא גזרו חז"ל. (שם).

(ח) במקום שמוכרי הדגים עשו יד אחת לייקר את הדגים, לא משום שכל המצרכים נתייקרו, וערך המטבע הוזל וכי"ב, אלא משום שנוכחו שהיהודים קונים דגים בכל מחיר לכבד את השבת, רשאים פרנסי הקהל לעשות הסכמה בגזירה, שלא יקנו דגים, כדי לאלץ את מוכרי הדגים אפילו הם יהודים להוזיל את מחירם, לטובת עניי ישראל. (שם עמ' י').

(ט) בכלל מצות כבוד ועונג שבת, לעשות בצק שיש בו שיעור חלה, ולאפותו לכבוד שבת, כדי שיוכלו הנשים לקיים מצות הפרשת חלה, ושיעור חלה הוא כשיש בעיסה קמח בשיעור 1560 גרם. (שם עמוד י"ד).

(י) אישה שאופה פת בע"ש ויש בעיסה שיעור חלה, אלא שבדעתה לחלקה לאחר האפיה לבני משפחתה לבניה הנשואים ולחתניה, אעפ"כ חייבת להפריש חלה בברכה, [ואם מחלקת להם את החלות על מנת שכל אחד יאפה אותם בביתו, ולכל אחד יש לאחר החלוקה פחות משיעור 1560 גרם, פטורה]. (שם עמוד י"ד וכיעו"ש).

(יא) אפילו אדם חשוב ומכובד ביותר, ויש לו משרתים שיכינו לו צרכי שבת, ואין דרכו להתעסק במלאכות הבית, או לקנות דברים מהשוק, מצוה שישתדל בעצמו להכין במו ידיו דבר מסויים לצרכי שבת, כדי לכבדו, שמצוה בו יותר מבשלוחו, וכן אמרו בגמרא על רבותינו הקדושים זיע"א שהיו טורחים בעצמם לכבד את השבת. (שם עמוד ט"ז).

(יב) טוב להשחזי הסכין בערב שבת, שיוכל להשתמש בה, לחתוך כל דבר מאכל בנקל, שאם לא כן ימנע שלום הבית, ואיתא בתיקוני הזהר שכל הכועס בשבת כאילו הדליק אש של גהינם ר"ל. (שם עמוד י"ט. כ').

ברכות ואיחולים למשפחת כהן ומשפחת איטח הי"ו

לרגל נישואי ר' יהונתן כהן שליט"א עב"ג אסתר הי"ו

מזל טוב ויהי רצון שיזכו לבניין עדי עד. **אמן.**

ענבי הגפן בענבי הגפן

ברכות ואיחולים למשפחת הראל ומשפחת טויטו הי"ו

לרגל נישואי ר' ניסים הראל שליט"א עב"ג חנה הי"ו